

ПРОУЧВАНЕ ВЪЗРАСТТА НА ОТБИВАНЕ ВЪРХУ ТЕГЛОВНОТО РАЗВИТИЕ НА БИЧЕТА ОТ ПОРОДАТА БЪЛГАРСКО СИМЕНТАЛСКО ГОВЕДО

ПЕТЪР СТОЙКОВ, ВЕРГИНИЯ ГАЙДАРСКА*, ЦВЕТАНКА ХАРИЗАНОВА*,
ТАТЯНА ИВАНОВА**, РАДОСТИНА СТОЙКОВА*

Опитна станция по земеделие - Видин

*Институт по животновъдни науки - Костинброд

** Земеделски институт - Шумен

От културните породи говеда, породата Симентал заема едно от челните места след Черношарената и Херефордската порода. Голямото ѝ разпространение е вследствие на предимствата, които притежава като комбинирана порода за месо и мляко, интензивен растеж на развитие, висока угоителна способност, нисък процент на отлагане на мазнини под кожата и висока млечност (Левантин и кол. 1986, Русчев, 2003). В своите изследвания Видев (1993) установява тясна връзка между прираста на телетата до 3-месечна възраст и млечността на кравите. Телетата, родени от сименталски крави - месодайно направление, отглеждани заедно до 8-9-месечна възраст, дават добри резултати. С увеличаване на възрастта тази зависимост отслабва, тъй като поетото от телетата мляко не е достатъчно, за да осигури необходимата енергия за интензивен растеж на организма. След шестия-седмия месец от лактацията на кравите растежът на телетата се определя предимно от количеството на приетите фуражи и наследствения потенциал на животните (т.е. генетичните дадености на телетата). От практиката е установено, че телетата, които са приучени от по-рано към използване на растителни храни, понасят по-добре отбиването, развиват се отлично, растат здрави и жизнени, с добре сложена мускулатура и на 3 -месечна възраст тежат повече от тези, отглеждани с

майките си за този период (по данни на Востриков, 1982). Според проучване на Вернигоров (1986) при рано отбитите телета, които са интензивно угоявани след това, не е установено негативно влияние върху живата маса, високия среден дневен прираст и морфологичния състав на трупа. Проучвания на автори (Беломытцев и кол., 1985, Видев, 1993) препоръчват отбиването на телетата да става на 5-6-месечна възраст. В други изследвания (Hancock et al., 1985) при по-късно отбиване на телетата са установени положителни резултати (когато отглеждането на телетата заедно с кравите съвпадне с период на обилна паша).

С настоящото проучване си поставихме за цел да установим влиянието на възрастта на отбиване върху тегловното развитие, прираста и разхода на фураж за 1 kg прираст на телетата от породата Българско сименталско говедо, угоявани до 700 kg жива маса.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Проучването беше извършено в КОС - Видин с 24 мъжки некастрирани телета от породата Българско сименталско говедо. За провеждане на опита по принципа на аналозите бяха сформирани две групи. Отбиването на животните от I група бе извършено на 3-месечна възраст, а на телетата от II група - на 7-месечна възраст. След отбиването всички те

лета бяха угодявани до достигане на 700 kg средна жива маса за групата. Телетата и от двете групи бяха отглеждани свободно под тристенен навес, с двор и дебела несменяема постеля през зимата. На глава бяха осигурени по 3 m² закрыта и 7 m² дворна площ с циментиран под и хранителен фронт 0.6 m, а водопоят се извършваше в циментово корито с постоянно течаща вода. Животните от двете групи бяха хранени на воля с дажба от концентрирани, сочни и зелени фуражи за получаване на 1000 g среднодневен прираст. Съставът на дажбата по хранителна стойност е с 20% концентриран фураж и 80% царевичен силаж през зимата и зелена люцерна през лятото. В 1 kg от смеската се съдържаха 1.08 KE: 15.60% суров протеин: 0.64% калций: и 0.57% фосфор, в царевичния силаж се съдържаха съответно: 0.27 KE: 23 g : 1.3g и 0.7g и в зелената люцерна 0.19 KE: 50 g : 3.8 g и 0.7 g. Ежедневно бяха контролирани заложените фуражи и остатъците от тях. Живата маса при всички групи беше установявана чрез индивидуално претегляне на бичетата на всеки 3 дни. При достигане на съответната за групата средна жива маса, бичетата се колежа. Данните бяха обработени вариационно-статистически.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

В табл. 1 са представени данни за теловното развитие на телетата, отбити на различна възраст. Резултатите показват, че интензитетът на растеж е чувствително по-висок при телетата, които бозаят до 7-месечна възраст, т. е. те са реализирали статистически достоверно доказан, по-висок среднодневен прираст с 18.81% (при $P < 0.01$) в сравнение с контролната група, която за 90-дневен период е реализирала среднодневен прираст от 1139 g. Млечната продуктивност на кравите-кърмачки с над 2000 kg лактационна млечност, съчетана с пълноценно хранене и отглеждане са основната предпоставка за постигнатия по-висок дневен прираст при отбитите телета на 7-месечна възраст.

В резултат на отбиването на телетата, което

обикновено предизвиква стрес, телетата от II група намаляват степента на теловното си развитие, но въпреки това на 12-месечна възраст показват с 12.44% (448.62 срещу 399.0 kg) по-висока средна жива маса в сравнение с аналозите от I група, отбити на 3-месечна възраст, като установените разлики за живата маса и дневния прираст са достоверни при $P < 0.05$ и $P < 0.01$. Преодолели прехода от преминаване към изхранване само с обемист и концентриран фураж, телетата от II група показват през следващите 90 дни леко повишаване на степента на нарастване, като на 15-месечна възраст достигат 548.03 kg жива маса, която е с 6.10% по-висока в сравнение с I група. Установената разлика поради голямото вариране е недостоверна ($P > 0.05$). През периода от 15- до 18-месечна възраст теловното нарастване на телетата от II група намалява с 93.0g (от 1104.55 на 1011.00 g), а при аналозите от I група намалението е по-малко - с 61.5 g (от 1305.55 на 1244.00 g), но разликите поради малкото вариране са статистически недостоверни ($P > 0.05$). След 18-месечна възраст телетата от I и II група показват почти еднакво намаляване на интензитета на нарастване и в края на периода постигат приблизително еднакъв дневен прираст съответно 778 и 802 g. Установено е (**Hancock et al.**, 1985; **Левантин и кол.**, 1986; **Видев**, 1993), че съществен показател за икономическата ефективност при развитието на месодайното говедовъдство е средният дневен прираст от раждането до клането.

По този показател телетата от I и II група, отбити на 3- и 7-месечна възраст имат почти еднакви резултати с лек превес с 2.03% по-висок при по-късно отбитите телета (1076.75 срещу 1055.28 g), но разликата е малка и недостоверна ($P > 0.05$). Противоположни на нашите резултати установява **Видев** (1993) при телета, отбити на 4, 5, 6 и 7-месечна възраст.

Оползотворяването на фуража от телетата в двете групи е добро - 7.61 KE за I група и 7.26 KE за II група. Аналогични резултати са установили при телета от породата Българско

Таблица 1. Тегловно развитие на телета, отбити на различна възраст
Table 1. Weight development of calves weaning at different ages

Показатели Indices	I група First group- $x \pm Sx$	II група- Second group- $x \pm Sx$	% I към II група Interrelation, first group to second group
Жива маса при раждане, kg Live weight at birth, kg.	31.67±0.94	32.85±0.56	-
Жива маса при отбиване, kg Live mass, at weaning kg.	134.20±5.69	317.03±6.56	-
Възраст при отбиване, дни Age at weaning, days	90	210	
Прираст при отбиване, kg Age at weaning, days	102.53±10.99	284.18±41.77	
Среднодневен прираст, g Average daily gain, Growth	1139.0±15.83	1353.24±80.55	18.81**
Жива маса на 12 мес., kg Live weight at 12 months, kg	399.0±18.91	448.62±11.65	12.44*
Прираст на 12 мес., kg Growth, kg after weaning	264.8±14.92	131.59±39.11	
фураждни, / Feed days / Прираст на 12 мес., g Growth, g after weaning	275 962.90±28.95	155 848.96±45.16	11.78*
Жива маса на 15 мес., kg Live weight at 15 months, kg.	516.5±19.28	548.03±13.23	6.1
Прираст на 15 мес., kg / Growth, kg Фуражо- дни / Feed day	117.5±15.06 90	99.41±35.60 90	
Прираст на 15 мес., g Growth, g Жива маса на 18 мес., kg Live weight at 18 months, kg.	1305.55±92.64	1104.55±89.42	15.40**
Прираст на 18 мес., kg / Growth, kg Фуражо- дни / Feed days	112.0±12.6 90	91.0±19.32 90	
Прираст на 18 мес.,g Growth, g Жива маса на 21 мес., kg Live weight at 21 months, kg.	1244.0±91.75	1011.0±89.61	18.80**
Прираст на 21 мес., kg Growth, kg Фуражо- дни / Feed days/	70.0±41.75 90	72.17±14.53 90	
Прираст на 21 мес., g / Growth, g Прираст до 21 мес., kg Growth to 21 months, kg	778.0±41.90 664.83± 8.67	802.00±15.72 678.35±8.95	3.08
Угоителен период, дни Fattening period, days	630	630	
Прираст, g / Growth, g	1055.28±27.72	1076.75±17.30	2.03
	<i>Разход за 1 kg прираст / Cost for 1 kg growth</i>		
кръмни единици / beetroot units	7.61	7.26	
суров протеин / crude protein	1187	1132	

сименталско говедо, отбити на 3-месечна възраст и угоявани до висока жива маса, но с малко по-високо концентратна дажба (**Стойков и кол.** 2006). При телетата от I група, отбити по-рано, на 3-месечна възраст, разходът на фураж за 1 kg прираст е малко по-висок с 0.35KE (4.60%), което вероятно се дължи на по-големия стрес при по-ранното им отбиване, на все още недостатъчно развитата храносмилателна система и по-непълноценното усвояване на приетия фураж, в резултат на което е и реализираният по-нисък дневен прираст - 962.90 g на 12-месечна възраст. С нарастването на теглото усвояването на фуража се подобрява, а интензитетът на растеж се увеличава и в края на угояването те постигат почти еднакъв прираст с аналозите, отбити на 7-месечна възраст. Еднопосочни резултати на нашите установява **Видев** (1996).

ИЗВОДИ

В условията на проведения опит среднодневният прираст на бичетата от породата Българско сименталско говедо, отбити на 3 месеца (I група) е по-висок с 18.2 и 23.0% на 15- и 18-месечна възраст в сравнение с тези бозаещи (отбити) на 7 месеца (II група) ($P \leq 0.01$).

След 18-ия до 21-ия месец среднодневният прираст на бичетата от породата Българско сименталско говедо от II група (отбити на 7 месеца) е по-висок с 3.08 % в сравнение с тези от I група ($P = n.s$).

Среднодневният прираст на бичетата от породата Българско сименталско говедо, произхождащи от II група (отбити на 7 месеца) е по-висок с 1.99% в сравнение с тези от I група ($P = n.s$).

ЛИТЕРАТУРА

1. **Беломятцев, К. С., и кол.**, 1985. Технология производства говядины на промышленной основе, М., Колос, 80-85.
2. **Вернигоров, В. А., В.Ф. Ожерельев**, 1986. Экономика и организация специализированного молочного скота. Вестник Сельскохозяйств. науки Казахстан, №2, 6-9.
3. **Видев, В.**, 1993. Въздействие на възрастта на отбиване върху някои показатели на угоителната способност на бичета от Сименталската порода. Животновъдни науки, 7, 22 - 26.
4. **Видев, В.**, 1996. Угояване на бичета от Сименталската порода до различна жива маса. Животновъдни науки. 4, 4 - 8.
5. **Востриков, Н. И., З. И. Доротюк**, 1982. Экономика и организация специализированного мясного скотоводства. М., Колос, 58 - 59.
6. **Левантин, Д. Л., А. Н. Тестова**, 1986. Сименталская порода скота и ее использование для производства говядины, Обзорная информация, Москва.
7. **Русчев, Хр.**, 2003. XXV конгрес на Европейската асоциация на развъдчиците на породата Симентал, Животновъдство, 6, 29-30.
8. **Стойков, П., и кол.**, 2006. Изследване на ефективността при угояване на телета от породата Българско сименталско говедо до различна жива маса, Животновъдни науки, 1, 3 -7.
9. **Hancock, K. L., et al.**, 1985. Mesc. Publ. Oklahoma State Univ. Agr. Experiment Station, 117, 180-185.

STUDY THE AGE OF WEANNING ON WEIGHT DEVELOPMENT
OF BULGARIAN SIMMENTAL BREED

P. Stoikov, V. Gaydarska, Ts. Harizanova*, T. Ivanova**, R. Stoikova**

Experimental Station of Agriculture - Vidin

** Institute of Animal Sciences - Kostinbrod*

***Agricultural Institute - Shumen*

SUMMARY

The objective of the study was to determinate the impact of weaning age on weight development, growth and feed for 1 kg gain (growth) in calves from the Bulgarian Simmental breed, fattened to 700 kg live weight.

Two groups with 12 calves in each were formed. Calves from group I were weaned at the age of 3 months, while those from group II were sucking from their mothers until 7 months of age.

It was found that the intensity of growth of the animals was significantly higher in calves sucking to 7 months of age and they have achieved significantly higher average daily gain with 18.81%, ($P<0.01$) compared to the control group which has realized an average daily gain of 1139 g. for 90-day period. As a result of weaning, which usually causes stress, calves from the second group decreased rate of weight development, but at 12 months of age the average live mass was with 12.44% higher (448.62 against 399.00), compared to the analogues from the first group, weaned at 3 months of age and the differences for live weight and daily gain were significant ($P<0.05$ and $P<0.01$). All data were statistically processed.

Key words: *calves, sucking, Bulgarian Simmental breed, average daily gain, age of weaning, difference weight*